

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Téma práce : Trestní odpovědnost za šíření HIV

Autor : Tomáš Stavrovský

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 60 stran

Datum odevzdání: 28. 2. 2019

1. Charakteristika tématu:

Práce má za cíl představit problematiku trestní odpovědnosti za šíření HIV infekce. Téma je poměrně náročné vzhledem k malému počtu monografických zpracování v češtině, nepřehlednosti jiných pramenů a rychlému vývoji v oblasti medicíny a medicínského práva. Řešení diplomního úkolu však předpokládá i velmi solidní teoretické poznatky z obecné části trestního práva hmotného.

2. Hodnocení po obsahové a formální stránce:

Autor nejprve přibližuje své téma z medicínského hlediska. Popisuje onemocnění AIDS a způsoby šíření viru HIV. Vymezuje pojem tzv. virové nálože („viral load“), vyjadřující počet kopií viru HIV v těle na mililitr krve, kdy vyšší hodnotu vykazují zpravidla čerstvě nakažené osoby. Při včasné léčbě lze dle autora snížit virovou nálož až na úroveň „nejjistitelnou“. V souvislosti s tím autor vysvětluje i kontroverzní doktrínu „U=U“ (Undetectable=Untransmittable). Dále se autor zabývá různými druhy profylaxe šíření viru HIV. Rozlišuje profylaxi preexpoziční a postexpoziční. Dále shrnuje historický vývoj nákazy od 80. let minulého století (zabývá se ovšem jen obdobím od objevení viru v USA, zatímco opomíjí např. nejrůznější hypotézy o vzniku nákazy v Africe a jejím rozšíření mimo tento kontinent). Soustředí se ponejvíce na vývoj počtu nakažených u nás a proměny prevence a léčby.

V další kapitole autor provádí komparaci zahraničních právních úprav, pokud jde o odpovědnost za šíření HIV. Připomíná, že v některých zemích byl přenos HIV dekriminlizován (Nizozemsko, Dánsko), jinde existují speciální skutkové podstaty postihující ohrožení virem HIV (Slovensko). Zmiňuje situaci v anglosaských zemích, kde se zpravidla uplatňuje tzv. princip újmy (harm principle). Z předloženého textu je patrný velký objektivní zájem autora o zkoumanou problematiku – autor čerpá z řady obtížněji dostupných zahraničních publikací (např. když mapuje situaci v USA nebo v Polsku). Pro německé poměry autor podrobně nastudoval i relevantní judikaturu.

Třetí část práce je již věnována úpravě v České republice. Autor se zaměřuje nejprve na ustanovení zákona č. 258/2000 Sb. o veřejném zdraví, který HIV pozitivním osobám ukládá nejrůznější povinnosti – nakažené osoby mají např. povinnost o svém nosičství informovat lékaře před vyšetřovacími úkony a „nevykonávat činnosti, při nichž by ohrožovaly zdraví jiných osob“. Autor dále rozebírá přestupkovou odpovědnost, vyplývající z citovaného zákona. Poté již přechází k relevantním skutkovým podstatám v českém trestním zákoníku, a to zejména k ohrožovacímu trestnému činu dle § 152-153 TZ a k těžkému ublížení na zdraví. Následuje vlastní úvaha

diplomanta nad trestní odpovědností osob s tzv. nulovou virovou hladinou HIV. Rozlišuje zde různé situace podle toho, co pachatel zná či může rozumně předpokládat.

Těžištěm diplomové práce je autorův výklad opřený o doktrínu české rozhodovací praxe, která řadu případů posoudila jako jednočinný souběh pokusu těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1, 2 TZ) a trestného činu šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 odst. 1, 2 TZ. Autor rozebírá jednotlivá rozhodnutí (počínaje usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1172/05), která se po skutkové stránce zpravidla týkala osob s rizikovým životním stylem (zpravidla osob provozujících homosexuální prostituci). Pro autora jsou však tyto judikáty východiskem pro obecnější úvahy z oblasti základů trestní odpovědnosti. Takto se zabývá zejména vymezením nepřímého úmyslu a otázkami nezpůsobilého pokusu. Autor v zásadě sdílí přísný výklad v české trestněprávní nauce, podle kterého pachatel spoléhající pouze na šťastnou náhodu jedná ve vztahu k trestnému následku v úmyslu eventuálním a nikoli z vědomé nedbalosti. O nezpůsobilém pokusu autor hovoří tehdy, měl-li pachatel nulovou hladinu virové nálože, ale nevěděl o tom. Mohl-li však pachatel rozumně předpokládat, že riziko přenosu je velmi nízké, nelze dle názoru autora dovozovat trestní odpovědnost za úmyslný trestný čin.

Předloženou práci považuji za zdařilou studii, která na poměrně malém prostoru, bez zbytečné mnohomluvnosti, aktuálním a metodologicky vyspělým způsobem přibližuje velmi zajímavou problematiku na pomezí medicíny a práva. Práce je poutavě napsaná, informativní. Dle mého názoru však zasluhuje ocenění zejména schopnost diplomanta aplikovat všeobecné teoretické poznatky. Autor čerpal z úctyhodného okruhu cizojazyčných pramenů. Praktickým přínosem práce je pokus o syntézu poznatků již poměrně rozsáhlé a nepřehledné rozhodovací praxe. Po stránce formální práce odpovídá všem požadavkům; kandidát si na velmi dobré úrovni osvojil odborný styl. Poznámkový aparát je korektně veden.

3. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

Při ústní obhajobě autor může představit své návrhy de lege ferenda. Domnívá se, že by v ČR mělo dojít k přijetí podobné úpravy jako např. na Slovensku? Jak mají být dle názoru diplomanta řešeny případy, kdy poškození věděli, že obviněný je nakažen virem HIV a sami přesto požadovali provést s ním nechráněný sexuální styk? Změnilo by se právní posouzení, pokud by nákaza virem HIV byla s pomocí nových léků spolehlivě léčitelná? Jak by autor po právní stránce posoudil případ, kdy obviněný záměrně poškrábal a pokousal jinou osobu, přestože věděl, že je sám HIV pozitivní? Co když se stýkají pohlavně dvě nakažené osoby, z nichž jedna má virovou nálož zanedbatelnou a druhá vysokou?

4. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně).

V Praze dne 15. dubna 2019

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Oponent diplomové práce